דשמעה קליה בימאמ, עבד רב מרי עובדא עד שתין בתי, ואי איכא נהרא לא עברא, ואי איכא מברא עברא, ואי איכא מיצרא לא עברא, הוה עובדא ועברא אמיצרא; במאי אוקימתא, בדספנא מארעא, מאי איריא בדק כי לא בדק נמי, כי לא בדק, אימא מאתמול הואי, אי הכי כי בדק נמי אימא יצתה רובה וחזרה היא, וכדר' יוחנן? דרבי יוחנן לא שכיח; ואמר ~~רבי יוסי בן שאול אמר רב~~ האי תומא שחיקא סכנתא לגלויא: בית שמאי אומרים שאור בכזית: *מאי טעמייהו דב"ש? א"כ לכתוב רחמנא חמץ ולא בעי שאור ואנא אמינא ומה חמץ שאין חמוצו קשה=בכזית, שאור שחמוצו קשה לא כל שכן, שאור דכתב רחמנא למה לי לומר לך שיעורו של זה לא כשיעורו של זה, ובית הלל צריכי: דאי כתב רחמנא שאור הוה אמינא משום דחמוצו קשה אבל חמץ דאין חמוצו קשה אימא לא, צריכא, ואי כתב רחמנא חמץ משום דראוי לאכילה אבל שאור שאין ראוי לאכילה אימא לא, צריכא, ובית שמאי לית להו דרבי זירא דאמר רבי זירא פתח הכתוב בשאור וסיים בחמץ לומר לך: זהו שאור וזהו חמץ: לענין אכילה כולי עלמא לא פליגי כי פליגי לענין ביעור: בית שמאי סברי לא ילפינן ביעור מאכילה ובית הלל סברי ילפינן ביעור מאכילה, אתמר נמי א"ר יוסי בר חנינא מחלוקת לענין ביעור אבל לענין אכילה דברי הכל זה וזה בכזית תניא נמי הכי ולא יראה לך (*שאור) ולא יראה לך (*חמץ) זהו מחלוקת שבין בית שמאי וב"ה: שב"ש אומרים שאור בכזית וחמץ בכותבת וב"ה אומרים זה וזה בכזית: השוחט חיה ועוף ביו"ט וכו': "השוחט"=דיעבד אין לכתחלה לא, אימא סיפא וב"ה אומרים לא ישחוט מכלל דת"ק סבר ישחוט? הא לא קשיא לא ישחוט ויכסה קאמר, אימא סיפא ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה מכלל דרישא לאו דיעבד הוא? אמר רבה הכי קאמר השוחט שבא לימלך כיצד אומר לו: ב"ש אומרים אומר לו שחוט חפור וכסה ובית הלל אומרים לא ישחוט אא"כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום. רב יוסף אמר ה"ק השוחט שבא להמלך כיצד אומר לו: ב"ש אומרים אומר לו לך חפור שחוט וכסה וב"ה אומרים לא ישחוט אא"כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום. א"ל אביי לרב יוסף: לימא מר ורבה בדרבי זירא אמר רב קא מפלגיתו דא"ר זירא אמר רב *השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה שנאמר °ושפך את דמו וכסהו בעפר, עפר לא נאמר אלא "בעפר" מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה, דמר אית ליה דרבי זירא ורבה לית ליה דרבי זירא? א"ל בין לדידי בין לרבה אית לן דרבי זירא והכא בהא קא מפלגינן: רבה סבר אי איכא עפר למטה אין אי לא לא-חיישינן דלמא ממליך ולא שחיט ולדידי (*אדרבה) הא עדיפא דאי לא שרית ליה אתי לאמנועי משמחת יום טוב: ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה: אמר רבי זריקא אמר רב יהודה והוא שיש לו דקר נעוץ מבעוד יום, והא קא עביד כתישה? אמר רב חייא בר אשי אמר רב בעפר

דשמעה קליה בימאמ. ובלילה משמיעין קולם למרחוק יותר מביום ולא נקט בלילה משום דהשמיעו ביום:

כי לא בדק אימר מאתמול הואי. וא"ת והא ביצה דבר שיש לו מתירין (א) א"כ ספקא לחומרא וי"ל דשאני הכא משום דגם כי ספנא מארעא שכיח דיולדת ביום יותר מבלילה:

לומר לך שיעורו של זה לא כשיעורו של זה. פירש רש"י דאי לא כתב שאור הייתי אומר דיו לבא מן הדין להיות כנדון ודוקא בכותבת וא"ת מנלן דשיעור חמץ בכותבת אימא כביצה או כשיעור אחר ופ"ה דהלכתא גמירי לה דהוי כותבת ולא נהירא דא"כ קרא למה לי ע"כ נראה פירוש (*אחר) הואיל וידענא דשיעורו של זה לא כשיעורו של זה נוקים ליה שיעורו כדאשכחנא בעלמא גבי יום כפור (יומא דף עט: ושם) דהוי בכותבת*:

דאמר רבי זירא פתח הכתוב בשאור וסיים בחמץ וכו' ובית הלל סברי ילפינן ביעור מאכילה. ואם תאמר למה ליה לצריכותא דלעיל הא ידענא שפיר [דחמץ] בכזית מהכא וי"ל שלא תטעה לומר הואיל וחלקן הכתוב בשני לאוין ולא יראה לך (*שאור) ולא יראה לך (*חמץ) ודאי אין שיעורן שוה דזה בכותבת וזה בכזית קמ"ל הצריכותא וא"ת הואיל ואית להו הצריכותא למה להו דר' זירא וי"ל לא הייתי מחייב כרת אלא בחמץ דכתיב ביה כרת:

דשמעה קליה בימאמ. שהקול אינו נשמע ביום כבלילה: **עובדא.** דבדק מעי"ט ולא מצא והשכים ומצא ולא היה תרנגול זכר עד ששים בתים וסמך רב מרי על התרנגול והתיר את הביצה: **מברא.** גשר: **מיצרא.** חבל קשור בראשי שתי יתדות אחת תקועה בשפת הנהר מזה ואחת תקועה בשפת הנהר מזה ועץ קלר מוטל לרוחב הנהר ועוברין בו בדוחק על ידי שאוחזין בחבל ועוברין: **במאי אוקימתא.** לדרבי יוסי ב"ר שאול: **אימא מאתמול הואי.** דכיון דרובא בימאמ ילדן אי לא בדק אלינן בימאמ: **דרבי יוחנן לא שכיחא.** הלכך בלאחריכא זכר כיון דקים לן דאינה יולדת בלילה אלינן כרבי יוחנן אבל בדספנא מארעא לילד בלילה שכיח טפי מילתה רובה: **תומא שחיקא.** שומין שחוקין: **לגלויא.** הנחש שותה ממנו אם מוצאו מגולה ומטיל בו ארס: **אם כן.** דחד שיעורא לתרווייהו: **שיעורו של זה כו'.** להכי לא יליף שאור מחמץ משום דחמץ בכותבת °דלא תימא דיו לבא מן הדין להיות כנדון ושאור נמי בכותבת להכי כתביה בהדיא לשעורי בשיעורא זוטא ושיעורא רבא ולהכי נקט כותבת דבהכי הוי יתובי דעתא כדמפרש טעמא ביומא (דף עט:) אי נמי שיעורין הלכה למשה מסיני: **לית להו דרבי זירא.** בתמיה והא קרא בהדיא כתיב: **פתח הכתוב בשאור.** "שאור לא ימצא בבתיכם" (שמות יב): **וסיים בחמץ.** "כי כל אוכל [מחמצת]" והוה ליה למכתב 'כי כל אוכל שאור' כו' דהא אתיא עונשו עם אזהרתו: **זהו שאור וכו'.** כזה כן זה: **לענין אכילה כולי עלמא לא פליגי.** דאפילו ב"ש מודו דחמץ חייב בכזית כשאור באכילתו וכדר' זירא אבל לביעור לב"ש לא הוו מדאיצטריך קרא למכתבינהו לתרווייהו "לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור" לא ילפינן למימר כי היכי דבאכילה השוה הכתוב אכילת חמץ לביעור שאור אף לביעורו השוה לו דמדאיצטריך למכתבינהו יש חלוק בשיעורן: **תניא נמי הכי.** דבביעור הוא דפליגי ולא באכילה: **השוחט דיעבד.** דאי שחט משמע אבל לכתחילה לא שרי ליה בית שמאי לשחוט אא"כ יש לו עפר מוכן תיחוח: **מכלל דת"ק סבר ישחוט.** בתמיה והא השוחט קאמר: **הא לא קשיא.** "לא ישחוט" דב"ה אכסוי לחודיה קא מהדרי והכי קאמר "לא יגמור מעשה השחיטה" דהיינו הכסוי: **לא ישחוט ויכסה.** אע"פ ששחט לא יגמור: **השוחט שבא לימלך.** אע"ג "דהשוחט" דעלמא=דיעבד על כרחך הכא לכתחלה השוחט שבא לשחוט (בהמה) ובא לימלך לנו מה יעשה אם ישחוט אם לאו הואיל ואין לו עפר תיחוח ב"ש אומרים כו': **רב יוסף אמר כו'.** ולקמיה מפרש במאי קמפלגי רבה ורב יוסף אליבא דב"ש: **בעפר.** משמע שהוא נבלל וטמון בעפר קודם הכסוי: **וכסהו עפר.** הוי משמע דלא קפיד אלא אכסוי: **אית לן דר' זירא.** ובעינן עפר למטה והכי קאמר רבה אם יכולין לומר לו שחוט מיד שיש לך כבר עפר למטה שרינן ליה אבל אם אנו צריכין לומר לו חפור תחלה לא נתיר לו: **דלמא.** לאחר חפירה ממליך ולא שחיט נמצא שחופר בחנם: **הא עדיפא.** דלא תגזור הכי: **והא קא עביד כתישה.** לרב יהודה פריך דאמר והוא שיש לו דקר נעוץ אלמא דטעמא דמתניתין לאו משום דאתי עשה "דוכסהו בעפר" ודחי את לא תעשה "כל מלאכה" אלא משום דכבר חפור ועומד הוא, והא קא עביד כתישה שעדיין רגבים מדובקים הם ואינן ראוין לכסוי אלא אם כן כותשן, וכותש=תולדה דטוחן הוא ומלאכה היא: והא

רבינו חננאל

יוחנן. איני והאמר ר' יוסי בן שאול אמר רב בדק בקנה של תרנגולת מעיו"ט ולא מצא בה ביצים ובשחר השכים ומצא בה ביצים אסורות ואוקימנא התם בדספנא מארעא. אמר רבינא גמירי כל היכא דאיכא זכר ואפילו בחצר אחרת ושמעה קליה בימאמ לא ספנא מארעא. עבד רב מארי עובדא עד שיתין בתי ואי איכא נהרא לא עברא כו'. א"ר יוסי בן שאול אמר רבי האי תומא שחיקא סכנתא לגילויא. בש"א שאור בכזית וחמץ בכותבת ובה"א זה וזה בכזית. תוספתא איזהו שאור המחמיץ אחרים ואיזהו חמץ שנתחמץ מאחרים. מאימתי קרוי שאור משיפסל מלאכול לכלב: מתני' השוחט חיה או עוף ביו"ט כו'. ואקשינן וכי ב"ש ישחוט לכתחלה קאמרי דקתני בה"א לא ישחוט ופרקינן הא דקתני לא ישחוט לא יכסה הוא. וכך היא הצעה של משנה אמרו ב"ש אם שחט דאיעבד יכסה לכתחלה ואמרי בית הלל לא יכסה. ודחינן להאי פירוקא מדקתני סיפא ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה. מכלל דרישא לכתחלה הוא. ופריק רבה פירוק אחר דהאי דקאמר השוחט כלומר הרוצה לשחוט שבא לימלך כיצד אומרים לו. בש"א אומרים לו שחוט מקודם ואח"כ חפור וכסה. ובה"א לא ישחוט כו'. ואסיקנא דכ"ע אית להו דר' זירא דאמר בשחיטת חולין השוחט צריך שיתן עפר למטה וישחוט עליו ואח"כ יכסהו בעפר מלמעלה ובהא פליגי רבה סבר אי איכא עפר מוכן מאתמול למטה ישחוט ואם לאו לא יחפור ויתן עפר למטה כדי שישחוט עליו. חיישינן דלמא ממליך ולא שחיט ואתי לאיעבר. ורב יוסף אמר הא עדיפא דאי לא שרית ליה למיחפר זמנין דלית ליה עפר ואתי לאימנועי משמחת יו"ט וקיי"ל כב"ה דאמר לא ישחוט אא"כ היה לו עפר מוכן וכרבה. ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה. פי' דקר כמין יתד וכמין נגר. ואוקמה רב יהודה והוא שיש לו דקר נעוץ מאתמול. ואקשינן והא עביד כתישה כלומר כשסומך על הדקר מכתש את העפר כדכתיב אם תכתוש את האויל במכתש. ואמר רב בעפר

נ א ב טוש"ע א"ח סי' תקיג סעיף ו:

נא ג מיי' פי"א מהל' רוצח הלכה ח טור יו"ד סי' קיז [רב אלפס ע"ז פ"ב דף קמ. וברא"ש שם סי' יג]:

נב ד מיי' פ"ד מהל' שחיטה הלכה יד סמג עשין סג טור ש"ע יו"ד סי' כח סעיף ב:

נג ה מיי' פ"ב מהלכות י"ט הלכה יח סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תצח סעיף יד:

[נ"ל ראשון]

[ועי' תוס' יומא עט: ד"ה לומר]

[נ"ל חמץ]

[נ"ל שאור]

[נ"ל חמץ]

[יומא עט:]

[נ"ל שאור]

חולין [פג.] סנ: ע"ש

ויקרא יז

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כי לא וכו' מתירין הוא אם כן:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שיעורו של זה כו' דלא תימא דיו. וכעין זה כ' רש"י בב"מ דף לב ע"א ד"ה לומר לך:

נושא

הסבר המח' ב"ש וב"ה בשיעורין של חמץ ושאור

נושא

הסבר המח' ב"ש וב"ה בצורך שחיטה וכיסוי דם ביו"ט

מבנה

רבה

ר' יוסף

נושא

הסבר של המשנה

"דקר נעוץ מבעוד יום"